

Norvežani su nešto suzdržaniji u seksualnim odnosima. Više od 52% ih tvrdi da još nisu imali spolni odnos, dok je među hrvatskim učenicima takvih 40%. S petnaest ili manje godina su prvo spolno iskustvo imali po 10% jednih i drugih, sa šesnaest 12,5% norveških i 27% hrvatskih učenika, a između 2,5 i 3% jednih i drugih je prvo iskustvo dobilo sa osamnaest ili više godina. Tek je polovica od ukupnog broja anketiranih u Slatini odgovorila na pitanje jesu li koristili neko sredstvo zaštite pri zadnjem odnosu (dvije trećine jesu), a gotovo 60% norveških učenika nije odgovorilo na to pitanje. Oko polovica jednih i drugih misle kako bi se bez problema vjenčali s pripadnikom druge rase, a oko 20% jednih i drugih kako ne

bi. Pripadnici drugih nacija su još poželjniji, i s njima bi brak sklopilo oko 60% jednih i drugih. No, 14% hrvatskih učenika ne bi to nikada učinilo, u usporedbi sa samo 2% norveških. Oko 50% hrvatskih učenika nema ništa protiv braka s pripadnikom druge vjeroispovijesti (30% Norvežana), ali protiv je 28% (22,5% Norvežana). Čini se da je religijska pripadnost važnija pri odabiru budućeg životnog partnera nego rasa ili nacija. Nedavna ratna zbivanja svakako su obilježila dio odgovora hrvatskih učenika. Tolerancija prema strancima, posebno imigrantima, je bitno različita. Norvežani ih smatraju jednakima u čak 67,5%, a hrvatski učenici u manje od 40%, dok ih više od 40% tvrdi kako su indiferentni, a 6,5% da

ih ne voli jer su drukčiji. Kod Norvežana je takvih 22,5% odnosno 2,5%.

U anketi je sudjelovalo 55% djevojaka i 45% mladića u Hrvatskoj, odnosno 87,5% djevojaka i samo 12,5% mladića u Norveškoj. Koordinator projekta bili su Geir Hetland i Zorislav Jelenčić, a uz učenike su u priprema i provedbi aktivno sudjelovali profesori Ivan Falamić, Greta Lazić, Petar Žarković i Ružica Mojež, odnosno Bjorn Olsen.

Zorislav Jelenčić, prof.

Srednja škola Marka Marulića, Slatina
zorislav.jelencic@public.srce.hr

Duško Popović

popovicdj@yahoo.com

Indeks civilnog društva u Hrvatskoj 2003./2005.

Prvim sustavnim istraživanjem civilnog društva u Hrvatskoj, kao dijelom međunarodnog projekta Civil Society Index, u organizaciji Centra za razvoj neprofitnih organizacija CERANEO, prikupljena je i obrađena raspoloživa građa o dosadašnjim sličnim istraživanjima i tekstovi koji se bave problemima razvoja civilnog društva. Rezultati će biti korisna informacija vladi, državnim ustanovama, lokalnim vlastima, poduzećima, crkvama i stranim organizacijama, medijima i široj javnosti o snazi i slabostima civilnog društva u Hrvatskoj. Svrha je projekta procjena zdravlja civilnog društva te njegova utjecaja i potencijalnog doprinosa općenito i u posebnim područjima, a ciljevi podizanje svijesti o civilnom društvu, izazovima i mogućnostima, poticanje dijaloga i udruživanja unutar civilnog društva, povećanje vjerodostojnosti i legitimiteta institucija civilnog društva te podizanje njihova standarda i unapređenje odgovornosti.

U Hrvatskoj je registrirano oko 20.000 organizacija civilnog društva, od udruga do zaklada i fondacija (trenutno u Hrvatskoj djeluje 46 zaklada, tri fondacije i više od 150 privatnih ustanova sličnih područja djelovanja), od čega većina na lokalnoj razini, a oko 10% na nacionalnoj. Najveći dio osnovan je nakon političkih promjena početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, a smatra se da je čak 50% od ukupnog broja iz oblasti sporta i rekreacije. Više je od 400 humanitarnih organizacija, ali se njihov broj smanjuje s obzirom na sve veću udaljenost od ratnih zbivanja, a gotovo jednak je broj udruga koje se bave zaštitom okoliša. Među udruge se ubraja oko 1750 dobrovoljnih vatrogasnih društava i više od 550 sindikata sa oko pola milijuna članova.

Civilno društvo u Hrvatskoj ima slabu tradiciju, a zauzimanje građana za rješava-

nje svojih problema i problema zajednice vlastitim zalaganjem nije uobičajena praksa kod nas. Građani uglavnom misle kako je država, vlada, odgovorna za rješavanje svih problema. Poslije ratnih godina vidno slabi građanski angažman i spremnost na akciju, između ostalog i zbog sve većeg siromaštva i krize srednjeg sloja. Ponekad smo suočeni i s nekritičkim preuzimanjem stranih iskustava koja su kod nas teško ili uopće neprimjenjiva.

Uostalom, država nije dugo prepoznala važnost civilnih udruga, koje su se ponekad smatrale čak i manipuliranim od stranih obavještajnih službi (sic!), pa je i dio građanstva "prepoznavao" civilno društvo kao neprijateljsko! Čak ni glavne političke ni akademske snage, prema rezultatima istraživanja Svjetske banke, ne cijene previše rad udruga civilnog društva, smatraju ih neprofesionalnim i politički obojenim. Valja naglasiti da je najviše udruga civilnog društva u Zagrebu i nekoliko većih hrvatskih gradova, dok su na ostatku državnog teritorija uglavnom simbolično prisutne. Među glavnim su problemima, uz već navedene, i nedostatak financijskih sredstava, netransparentnost udruga, nedostatak vodstva, slaba umreženost i niska razina suradnje s medijima.

Znanstveno istraživanje CIVICUS obavljeno je poštanskom anketom, manjim dijelom i e-mailom, na uzorku od 353 ispitanika, od kojih je 275 bilo iz organizacija civilnog društva, a 78 ispitanika iz segmenata važnih za razvoj civilnog društva. Najviše je, čak 10,76%, bilo udruga koje pružaju zdravstvene i socijalne usluge ili se bave humanitarnim radom, po 6,23% je bilo udruga koje se bave zaštitom okoliša odnosno organizacija zajednice i neformalnih organizacija, a među zastupljenijima u anketi su bile i udruge za obrazovanje,

obučavanje i istraživanja, organizacije koje se bave zagovaranjem, demokracijom i ljudskim pravima, studentske i udruge mladih te profesionalne i strukovne udruge. Više od 50% anketiranih radi u organizacijama civilnog društva, oko 17,5% u vladinom, županijskom ili gradskom uredu, predstavničkom tijelu, odnosno državnoj ustanovi koja surađuje s civilnim društvom, više od 8% radi u poduzećima koja surađuju s civilnim društvom, više od 5% istražuju ili pišu o civilnom društvu dok je više od 12% izjavilo kako imaju tek marginalne dodire s civilnim društvom.

Istraživanje je pokazalo kako se negativan stav države i dijelova društvene zajednice, manjkavosti zakonske regulacije i nedostatak socijalne osjetljivosti gospodarstva javljaju kao bitni faktori koji ograničavaju razvoj i snagu civilnog društva kod nas. Civilno društvo nema utjecaj na donošenje zakona, a svakako bi valjalo raditi na širenju rasprostranjenosti različitih udruga po cijelom državnom teritoriju i na njihovom umrežavanju, kako bi bilo moguće koordinirano djelovati i postići kritičnu masu društvenog utjecaja.

Svakako je izuzetno važan faktor budućeg razvoja civilnog društva u Hrvatskoj stalna potreba pomlađivanja aktivista u njegovim organizacijama. Neopterećeni prošlosti, zainteresirani za budućnost i za vlastiti utjecaj na to kakva će biti, obrazovaniji i spremniji na osobni angažman, mladi ljudi su pokretačka snaga bez koje nema ni stvarne demokratizacije društva, ni bitnih pomaka u utjecaju građana na oblikovanje života pojedinaca i zajednice u cjelini.

Duško Popović

popovicdj@yahoo.com